

Entre la incredulitat i el respecte

Només el 13% dels illencs i el 7,5% dels valencians han votat partits de tall nacionalista. Què en pensen, del procés d'independència del Principat? A Balears predomina la indiferència, i al País Valencià s'accentua la polarització entre el rebuig espanyolista i el respecte, en ocasions marcat per un desig d'emulació. Passi el que passi, els lligams històrics faran necessària una relació fluida entre tots tres territoris.

D'ençà de la manifestació de l'11 de Setembre, la independència és a l'agenda dels catalans del Principat. I el 25 de novembre, data en què el president de la Generalitat ha convocat eleccions anticipades, els partits polítics hauran dit, sense embuts ni ambigüitats, si el dret d'autodeterminació a soles, o també l'estat català, formen part del seu programa electoral. La resposta majoritària dels poders polítics espanyols i dels mitjans de comunicació madrilenys a aquest procés democràtic ha estat l'amenaça, que inclou des de l'expulsió de la UE i de l'euro, l'aplicació d'aranzels comercials i el boicot a productes catalans fins als enjudiciaments per vulnerar la Constitució i l'enviament de tancs.

En les tertúlies polítiques i periodístiques, i també al carrer, les hipotètiques conseqüències de la independència de Catalunya són tema central de discussió. Però, curiosament, al País Valencià i a les Illes aquest debat és residual, si no inexistent, tant als mitjans de comunicació com en la mateixa societat. "La societat valenciana està a l'expectativa, s'ho mira amb incredulitat perquè ningú aquí té convicció

expressa que el procés hagi de tirar endavant amb totes les conseqüències", apunta l'economista i assagista Gustau Muñoz, professor de la Universitat de València. Mentre que els mallorquins "es mostren indiferents, perquè estan preocupats gairebé exclusivament per la situació econòmica. Les tertúlies de Madrid ni se les escolten", afegeix el director de la Fundació Gadeso (Gabinet d'Estudis Sociològics i de Mercat), Antoni Tarabini.

Només cal veure què diuen les urnes. En les darreres eleccions de 2011 als respectius Parlaments, el 13% dels illencs i el 7,5% dels valencians van votar partits de tall nacionalista, dels quals, només un 1,27% i un 0,45% respectivament van optar per una formació obertament independentista, ERC. El PP aconseguí una clara majoria absoluta als dos Parlaments, amb campanyes electorals que tenien com a *leitmotiv*, precisament, el combat del catalansime.

Entre el rebuig i l'emulació. Del País Valencià estant, el procés català s'observa des d'una òptica prou més polaritzada que en qualsevol altre territori. "Tot allò que passa a Catalunya

El PP valencià ha lluitat per impedir la recep-

en un sentit o altre té una influència gran al sud, i en el cas d'una hipotètica independència, s'accentuaran dues actituds que han estat sempre presents al País Valencià. La primera, el rebuig espanyolista atiat des de fora, que també tindrà una variant pròpia valenciana, que és l'enveja de no poder ser com Catalunya, com ja va fer Francisco Camps amb l'Estatut. Aquesta enveja és una de les claus de l'anticatalanisme valenciana.

"I un altre sector de la població sense cap mena de dubte sentirà admiració per un procés d'aquest tipus, un sector important que ara no podria quantificar sentirà un desig d'emulació. Veurà el procés com un exercici democràtic i com una forma d'assolir una plenitud nacional en l'àmbit democràtic", argumenta Gustau Muñoz. Amb tot, matisa que la societat valenciana està a l'expectativa i encara no ha explicat aquesta polarització, perquè és conscient que "el procés pot ser més conflictiu i complex del que algunes versions una mica simplistes o ingènues van predicant".

D'altra banda, Muñoz remarca que aquest debat sobre la resposta que pot donar el País Valencià al nou procés

ció de TV3 al País Valencià, obsessionat a tallar qualsevol vincle cultural i lingüístic amb el Principat. El català a l'escola també és a la diana.

polític català hauria de servir per a trencar tòpics que, al seu entendre, fan mal a les relacions entre ambdós territoris: “La visió general està molt distorsionada, perquè es pensa que aquí tothom és anticatalanista, però és mentida, perquè hi ha un amplíssim sector d’inspiració progressista que no ho és. I d’altra banda, trobe a faltar moltíssim una reflexió seriosa i profunda sobre com preservar la vinculació lingüística i cultural en qualsevol de les hipòtesis de futur de Catalunya. És una reflexió que està prou absent en els debats i posicionaments polítics. No podem bandejar una tasca comuna que era la Renaixença, cal veure com s’articulà això, perquè sense aquests lligams no s’explica ni la història de Catalunya ni la del País Valencià”, rebla.

Els partits ja tenen una postura. Que les formacions polítiques del País Valencià no hagin entrat de ple en el debat sobre la independència de Catalunya, com sí que han fet els partits d’adscripció espanyola, no vol pas dir que no tinguin clar el seu posicionament. Així, com explica Gustau Muñoz, “el PP adoptarà el mateix discurs que fa el partit a tot l’Estat,

representant la dreta i l’extrema dreta valenciana. Pel que fa al PSPV, que ha fet un gir a partir de Ximo Puig, fa una aposta federalista, mentre que el centre-esquerra nacionalista i progressista obrirà el camí del respecte a la voluntat popular democràtica expressada, fent més explícits els lligams amb Catalunya. Per part de Compromís, i d’una part d’EU, hi haurà comprensió, respecte i alguna cosa més. Això, segur”. Ara bé, adverteix que la dreta i l’extrema dreta “provaran a veure fins on arriben en l’anticatalanisme”.

Indiferència a les Illes. Entre els mallorquins, les conseqüències d’una hipotètica independència de Catalunya han estat rebudes amb “fredor, indiferència”, segons el sociòleg Antoni Tarabini. El motiu no és tant “el menyspreu cap a Catalunya, perquè certament aquí no hi ha un anticatalanisme explícit, sinó la preocupació gairebé única per la penosa situació econòmica”. Tarabini remarca que les urnes demostren que “no hi ha una ànsia reivindicativa d’independència. La prova és que l’únic partit que proposa aquest projecte és ERC, i en aquests moments la seva

implantació és pràcticament nul·la. I el PSM, que es defineix com a partit nacionalista, no concreta quin posicionament té respecte de Catalunya”.

Però malgrat que aquests dos partits, més IB-Lliga, de to regionalista, només sumen el 13% dels sufragis, fa pocs dies el president José Ramon Bauzá assegurava que “els problemes de les Illes Balears són l’economia i el nacionalisme”. En aquest sentit, el PP ha fet batalla per trencar aquests lligams amb Catalunya, “i ha trencat el consens històric de la societat balear, intentant segregar per l’idioma, però ha fracassat, perquè el castellà només l’ha triat per un 13% d’alumnes”, rebla el sociòleg mallorquí.

De fet, és ara, quan a Catalunya el sobiranisme s’ha consolidat, que Tarabini creu que s’ha disparat la lluita política contra el catalanisme: “Fins ara els lligams culturals i lingüístics amb Catalunya no eren cap problema, i fins i tot hi havia un consens polític total, de fet amb una llei lingüística impulsada pel PP, que prioritjava el català a l’administració pública i a l’escola, on era la llengua d’immersió. Ara els vincles són percebuts com una gran amenaça”, sentència.

El PP va obtenir majoria absoluta amb la promesa de bandejar el català de l'administració i les escoles de les Illes, i va trencar un consens històric.

Els quartos muts

Si algú ha quedat descol·locat pel vendaval independentista a Catalunya, aquest és l'empresariat català. Amb l'excepció d'un grup de petits i mitjans empresaris (un grup cada volta més nombrós, caldria afegir-hi), els representants dels patrons han optat per mantenir un perfil baix en el debat a propòsit de la segregació del Principat, temorosos que una declaració sorollosa a favor de la independència provoqu Shore una campanya de boicot contra els productes catalans. Des de la manifestació de l'11-S, Foment de Treball ha apostat per no posicionar-s'hi ni a favor ni en contra i ha reclamat als governs catalans i espanyol que apliquen "diàleg, pacte i consens".

L'actitud temorosa de l'empresariat també s'ha contagiat als col·legues dels seus territoris veïns. Aquest setmanari s'ha posat en contacte amb cambres de comerç, patronals, associacions de petites i mitjanes empreses i empresaris particulars amb la intenció de preguntar-los a propòsit de quins efectes tindria per als seus respectius territoris una hipotètica independència de Catalunya (vegeu pàgines 18-31). En tots els casos, els interpel·lats han donat el silenci per resposta. Els uns han al·legat que és un escenari inconcebible; els altres han justificat el seu silenci dient que no volen immiscir-s'hi. Els qui tenen els quartos, doncs, han preferit emmudir i no posicionar-se a pesar del caire històric dels esdeveniments.

V. Tena

Tracte discriminatori. Les Balears són el territori que pateix més espoli fiscal amb relació al seu PIB, per davant de Catalunya i el País Valencià. Aquesta situació de greuge és el principal eix de la reivindicació nacional mallorquina. Com explica Antoni Tarabini, el discurs nacional se centra en la balança fiscal negativa i la manca d'inversions de l'estat. "Espanya ha invertit milers de

Mallorquins i valencians troben prematur el debat sobre les conseqüències de la independència

milions en el TAV, i les Illes no han estat compensades. Paguem moltíssim i no rebem pràcticament res de l'estat. Aquesta és la reivindicació col·lectiva, evidentment amb matisos segons el partit, però no arriba mai ni tan sols al Parlament espanyol".

En els mitjans de comunicació tampoc no hi ha un debat sobre les conseqüències polítiques, econòmiques i culturals que podria tenir per a les Balears la independència del Principat, si bé algunes entitats de la societat civil comencen a analitzar aquest escenari.

"El pensament políticament correcte es reflecteix en el fet que la gent benpensant, les elits, estan en contra de la independència. I la societat en general, no és que hi estigui en contra, però tampoc no hi està a favor, perquè considera que és un tema que no l'afecta de manera directa", rebla Tarabini.

Pagarien més a Espanya? On sí que comença a haver-hi debat i anàlisi és a les xarxes socials i als blogs. Mentre a la Catalunya Nord els fòrums de la versió digital de *L'Indépendant* van plens de comentaris sobre com podria beneficiar els nord-catalans, que tindrien a tocar un estat català, al País Valencià temen que una Espanya autònoma sense Catalunya disparés encara més el dèficit fiscal dels valencians, obligats a compensar la fuga catalana.

Gemma Aguilera